

retten i Haag, men vi have dog ikke villet tilbageholde den Udtalelse, at det ved saadanne Traktater vil være ønskeligt at forbeholde Frihed, dels fordi Benyttelsen af Voldgiftsretten kan blive baade bekostelig og besværlig, dels fordi Tilslutningen fra andre Stater utvivlsomt vil blive des lettere, jg større Frihed der maatte være.

Artikel 2 have vi egentlig ment kunde undværes, men vi have paa den anden Side ikke noget imod, at man har taget den med, fordi vi ere forvissede om, at man fra begge Sider vil udføre den fuldt loyalt. Det samme gælder Artikel 3.

Derimod have vi været mere i Tvivl med Hensyn til Artikel 4. Thi det skulde vel egentlig gælde om Traktater ligesom om Døre, at de enten skulle være aabne eller lukkede. Men nu have vi en Traktat, der tilsyneladende er aaben, men i Virkeligheden dog lukket, for saa vidt som Staterne have forbeholdt sig, naar et Andragende om Tilslutning fremkommer, da at lade være at svare og derigennem altsaa at hindre, at Tilslutningen fuldbyrdes. Der har i Udvalget været delte Meninger om det heldige i denne Fremgangsmaade, idet man har været i Tvivl om, hvorvidt der egentlig vilde vindes noget ved den, og jeg skal tillade mig at fremhæve, at den samme Tvivl har gjort sig gældende i de hollandske Kamre. Det hedder saaledes i en Udvalgsbetænkning fra et af Kamrene, hvilket jeg med den højtærede Formands Tilladelse fremhæver — at man ikke ser, hvorfor et udtrykkeligt, men i høfelig Form affattet Afslag skulde vække mere daarlig Følelse end en i hvert Fald uopdragen Tavshed, der for den Part, som har tilkendegivet sin Hensigt, dog maa være ligesaa krænkende som et udtrykkeligt Afslag. Vi mene altsaa, at der kan være Anledning for det højtærede Udenrigsministerium til i fremtidige Tilfælde at overveje, om denne Ordning egentlig er heldig, og om det ikke vil være mere praktisk og i ringere Grad udsætte os for Misforstaaelse, at sige, enten at Traktaten kun gælder mellem de og de Stater, eller der er fri Adgang ogsaa for andre. Om det sidste vilde være rigtigt, turde maaske være noget tvivlsomt, fordi der dog i Traktaten er Bestemmelser, som man vel ikke saaledes uden videre vil anvende paa alle mulige Stater, som ville slutte sig til den. Næynlig forudsætter jo Artikel 3, at man har en vis Tillid til de paagældende Staters Domstole, for saa vidt som det siges, at de Sager, som ere afgjorte ved dem, ikke skulle kunne blive Genstand for Voldgift. Det er imidlertid

Ting, som kunne blive Genstand for fremtidig Overvejelse. Vi have ikke fundet Anledning til, af den Grund at lade være at indstille, at Traktaten bifaldes, idet vi gaa ud fra, at den ubehagelige Situation, som vil kunne fremkomme, naar man skulde vægre sig ved at give en Stat Adgang til Tilslutning, forhaabentlig ikke vil komme til at foreligge.

Hermed skal jeg tillade mig at anbefale Beslutningen til Vedtagelse.

Udenrigsministeren (*Raben-Løvetsen*):

Maa jeg udtrykke min Glæde over det Resultat, som det høje Tings Udvalg er kommet til ved Behandlingen af dette Forslag. Jeg kan ganske slutte mig til, hvad den ærede Ordfører udtalte, idet jeg tror, man kan anerkende denne Traktat for at være et Mønster og et godt Mønster for Voldgiftstraktater. Det kunde ikke falde mig ind at kritisere noget som helst af denne Traktat, der jo er afsluttet i min Forgængers Tid, men jeg vil kun i Fortsættelse af, hvad den ærede Ordfører sagde om § 4, tillade mig at bemærke, at den Gang Underhandlingerne førtes om Traktaten, var man fra dansk Side heller ikke villig til at gaa ind paa denne Paragraf, men det ønskedes i allerhøjeste Grad og stillede egentlig paa en Maade op som en Fordring fra Hollands Side, og saamende man ikke, at der var Grund til ikke at gaa ind derpaa. Naar jeg senere faar den Ære for det høje Ting at aflægge Beretning om andre Voldgiftstraktater, som Danmark har afsluttet, vil jeg atter komme ind paa denne Sag. Jeg maa sige, at den Erfaring, jeg har faaet med Hensyn til § 4, er den, at den egentlig i flere Henseender har virket paa modsat Maade af, hvad der er tilsigtet. Meningen var jo, at Staterne derved let skulde kunne slutte sig til Voldgiftstraktaten og derved let indgaa Traktater med hinanden. Jeg tror egentlig, den har virket paa modsat Maade, og at der har været en Følelse hos de andre Stater af, at man ikke havde saa megen Lyst til at slutte sig til denne Traktat, just fordi der kunde komme et Tidspunkt, hvor man ikke rigtigt vidste, hvem det var, man havde sluttet Traktat med. Naturligvis er der den Bagdør aaben, at man kan undlade at anerkende Modtagelsen og derved egentlig ikke slutte sig til Traktaten, men jeg tror ikke, at Staterne som Regel holde af det eller synes, at det er en behagelig Maade at komme ud af Vanskeligheden paa. Paragraffen har derfor vistnok ikke virket ganske paa den Maade,